

[Jens Chr. Christensen.]

Ministeren følger til, at det normale fremover som tidligere selvfølgelig skal være køb. Kommunerne skal i den udstrækning, de mener det kan lade sig gøre, købe i fri handel, men — følger ministeren til — det kan være nødvendigt for planlægningens skyld at kunne ekspropriere.

Jeg vil gerne sige, at dette lovforslag overrasker venstre. Mindre end et år er det siden, at 5 partier sluttede et bredt forlig om jordlovene, hvori der, som det blev nævnt af den socialdemokratiske ordfører, var tale om ekspropriation på et enkelt område, nemlig til rekreative formål. Vi kan vel nok være enige om, at jordlovgivningen skulle ses i lys af Danmarks tilslutning til EF. Men lige så vel som vi kan ekspropriere til offentlige formål, til veje, statsbyggeri og offentligt byggeri i kommunerne, kunne man sige, at der i „rekreative formål“ i og for sig også indeholdes, at det var til almenhedens vel. Men da jordlovene blev gennemført, blev den ekspropriationsadgang, vi her taler om, overhovedet ikke nævnt. Jeg var ikke selv med i udvalget, men det er mig bekendt, at den ikke blev nævnt under udvalgsarbejdet, og den blev heller ikke nævnt her i salen.

Det er kun ganske få år siden, vi gennemførte den nugældende zonetlov, loven om tilbudspligt fra jordejere til kommunerne, når ejeren ønsker at sælge. Vi gennemførte en frigørelsesafgift og senere en skærpselse af kapitalvindingsafgiften. Det overrasker derfor venstre, at regeringen, endnu inden man har set, hvordan disse love virker i praksis, kommer her med et lovforslag om ekspropriation. Boligministeren skylder det høje ting en forklaring på, i hvilken udstrækning det har vist sig nødvendigt med en lov som den her foreslåede, skylder os en forklaring på, i hvor stor udstrækning kommunerne ved deres planlægning har løbet panden imod grundejerne. Der kan eksproprieres f. eks. til veje, og ligger en grundejer med et areal dér, hvor vejen skal gå, har man jo lov til at ekspropriere hans jord.

Det er venstres opfattelse, at det ikke så meget er, fordi grundprisernes støjelse lægger hindringer i vejen for kommunernes planlægning, at man kommer med lovforslaget, som fordi den nuværende regering ønsker en socialisering gennemført også på

dette område. I de kommuner, hvor man forstår at planlægge og føre en fornuftig jordpolitik, har man intet besvær; dér har man ingen brug for adgang til ekspropriation. Der er som allerede nævnt efter nugældende lov adgang til ekspropriation til veje og gader og byggeri til offentligt formål, og det må efter venstres opfattelse være nok for kommunerne.

Vi vil gerne føje til, at hvis regeringen endelig vil trumfe nærværende lovforslag igennem, må måden, det offentlige erstatter på, i hvert fald revideres. Grundlovens klare bestemmelser om fuld erstatning kan man ikke uden videre sidde overhørig. I grundloven af 1953 videreførte vi bestemmelsen fra tidligere grundlove om ejendomsrettens ukrænkelighed og om, at ekspropriation kun må ske mod fuld erstatning. Det var vi enige om dengang, og det kan man da ikke så få år efter uden videre sidde overhørig. Vi har fået adskillige love i de seneste år, som vanskeliggjorde fornuftige erstatninger. Jeg tænker her ikke mindst på loven om kapitalvindingskat på ekspropriationserstatninger. Den har selvfølgelig ikke bidraget til at forenkle hele erstatningsproblemet. Men i hvert fald må det være sådan, at den borger, der får sin ejendom eksproprieret, må have råd til at købe en tilsvarende ejendom ude i det frie marked, og det ville vel også være rimeligt, om han fik et vist beløb for at skulle flytte fra sit tidligere hjem og begynde at stifte hjem et nyt sted.

Det er efterhånden blevet sådan, at det at være grundejer i et byudviklingsområde er blevet en psykisk belastning. Grundejeren ved ikke, hvor længe han kan få fred for det offentlige. Han ved heller intet om, hvorvidt eventuelle erstatninger giver ham mulighed for etablering et andet sted — en etablering, som efter min og venstres mening i hvert fald ikke må være ringere end det, han bliver eksproprieret fra.

Jeg må føje til under min omtale af ekspropriationslovforslaget, at de erstatningsregler, man fra det offentlige byder den enkelte grundejer, efter min opfattelse er af en sådan karakter, at vi ikke kan være det bekendt i et velfærds- og retfærdssamfund. En sådan lovgivning skader betydelig mere, end den gavner. Kan den gavne på et enkelt område, hvorom jeg har mine tvivl, skader den på mange andre områder, og